

נצח ישראל - פרק י"ט / מקורות נוספים

1. מדבר שור (דרוש כ"ג)

"ואני זאת בריתי וגו' ודברי אשר שמתי בפיך", דימה גם כן ברית התורה אצל ישראל, לחוזק דברים הטבעיים שהעברתה וביטולה נמנעים. ובכלל אלה השני עניינים הם ברית המילה וברית התורה. שהתחלת בחירת ישראל נמצאת משעה שצויה השי"ת ברית המילה לאברהם אבינו ע"ה, שאז נאמר: "להיות לך לאלוקים ולזרעך אחריד", שזה היעוד שיהיה השי"ת לאלוקים לזרעו אחריו לעולם. שכיון שחל שם שמים על ישראל- לא יתבטל לעולם, כמו שאמרו חז"ל ע"פ: "אשר נשבעת להם בך", "אלמלא נשבעת להם בשמים ובארץ, הייתי אומר כשם ששמים וארץ בטלים כך שבועתך בטלה, ועכשיו שנשבעת להם בשמך הגדול- מה שמך הגדול חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים, כך שבועתך קיימת לעולם ולעולמי עולמים", כמו כן, כיון שנקרא שמו של הקב"ה על ישראל זרעו של אברהם- אי אפשר כלל שתהיה בחירה זו בטלה.

2. עירובין (י"ט, א')

דאמר ריש לקיש: פושעי ישראל- אין אור גיהנום שולטת בהן, קל וחומר ממזבח הזהב. מה מזבח הזהב, שאין עליו אלא כעובי דינר זהב- עמד כמה שנים ולא שלטה בו האור, פושעי ישראל, שמלאין מצוות כרימון, שנאמר (שיר השירים ו-ז) "כפלה הרמון רקתך" ואמר ר' שמעון בן לקיש: אל תיקרי רקתך אלא ריקתך, שאפילו ריקנין שבך מלאין מצוות כרימון, על אחת כמה וכמה. אלא הא דכתיב "עוברי בעמק הבכא"- ההוא דמחייבי ההיא שעתא בגיהנום, ואתי אברהם אבינו ומסיק להו ומקבל להו, בר מישראל שבא על בת עובר כוכבים דמשכה ערלתו ולא מבשקר ליה

רש"י ולא מבשקר. אינו מכירו שהוא יהודי, דמשכה ערלתו ודומה לו כמי שאינו נימול:

3. מסילת ישרים (פרק א')

זהנה מה שחזרונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא. והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר ציונו עליהן האל יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא רק העולם הזה. על כן הושם האדם בזה העולם בתחילה כדי שיעל ידי האמצעים האלה המזדמנים לו כאן יוכל להגיע אל המקום אשר הוכן לו, שהוא העולם הבא, לרוות שם בטוב אשר קנה לו על ידי אמצעים אלה. והוא מה שאמרו, זכרונם לברכה (עירובין כ"ב, א'): היום לעשותם ומחר לקבל שכרם.

4. עין אי"ה (ברכות א', עמ' 32)

כי המעשים הטובים והרעים מתחלקים לב' חלקים, מהם בחיריים לגמרי, ומהם מוטבעים. והמוטבעים- אע"פ שאפשר לשנותם ע"י בחירה, מכל מקום על פי רוב נמשך האדם אחריהם. על כן צדיק בן צדיק- המעשים המוטבעים בו הם לשבח, על כן אינו צריך להיות נצרף בכור יסורין, כי טבעו נוטה לטוב והוא על פי רוב צדיק גמור, על כן טוב לו. וצדיק בן רשע- טבעו אינו הגון, אע"פ שכובש יצרו, על כן צריך הוא צירוף יסורין, ואז יוציא מן הכח אל הפועל רצונו הטוב, על כן רע לו, והוא צדיק שאינו גמור, כי הוא כובש, על פי רוב, לא מעולה. רשע וטוב לו- טבעו הגון וטוב ומועיל לבריות מפאת היותו בן צדיק. וזו הערה גדולה, כי אם אנו רואים רשעים שנתקלקלו הרבה בחלק המוסרי שבין האדם לקונו והמה מטיבי לכת בחלק המוסרי שבין אדם לחבירו, הוא רק מפני שכבר הורישו אותם הוריהם נטיות מוסריות יפות, ע"כ המה מחזיקים בטבעם ומפני שהוא מועיל בישובו של עולם להיטיב לזולתו וע"י מצבו הטוב לא יוסיף אשמה, על כן טוב לו. ורשע ורע לו- רשע בן רשע, הוא על פי רוב רשע גמור, כי גם טבעו נתקלקל ואם יהיה מצבו איתן- ירבה השחתה בעולם.